

מאליה, אסורה (497)?

להעמיד את המשנה, אפילו בהביא העוף את העצים מעצים אחרים, ומאי, ומה ששנינו "יתיו", היינו "יתיו אפרוחים", במקל, ולא יקחם ביד, שמא יעלה על האילן, וישתמש

ומתצינן: אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן: לעולם (498), דאייתי מעלמא, כלומר, אפשר

האשרה, קשה, ממה חששו חכמים, ולמה לא התירוהו לקחת בידיו. ואם תאמר: לכן לא התירוהו לקחת בידיו, מפני שחששו שמא יעלה על האילן, ועלייה זו בודאי אסורה, היות ונהנה מעצם העלייה [האילן משמש לו כסולם], זה אינו נכון! כי בשלמא, אם היה בא לקחת את האפרוחין, וצריך לכן זהירות שלא ישטו להם לכאן ולכאן [כפי שהתרחצן אכן מתרחץ], שייך לחשוש ולגזור שמא יעלה, כי לא נח לו, אבל, כשבא לקחת את הקן בלבד, ואינו צריך שום זהירות, אין שום סיבה לחשוש שמא יעלה על האילן, ומוכח לומר, שהחשש הוא שמא יקח מעצי האשירה עצמם, שלא נשברו כנ"ל, היות והעצים דומים. ומכאן ההוכחה, שמדובר בעצי האשירה שנשברו. הרי ההוכחה שעבודה זרה שנשתברה מאליה, מותרת.

סיכום ההלכה לדעת המקשן ריש לקיש: א. כשהעצים הם מאילנות אחרים: בהקדש מותר להנות. באשירה מותר ליקח בידיים. ב. כשהעצים הם מאותו האילן: בהקדש: אסור ליהנות. באשירה מותר ליהנות, אלא שלא יקחנו בידיים.

498. סיכום וביאור דחיית רבי אבהו אמר רבי יוחנן שאפשר להעמיד את המשנה בקן שקיננה מעצים אחרים.

סיכום ההלכה:

א אין חילוק בהלכה בין הקדש לאשירה. ב. הקן עצמו אסור בין בהקדש ובין באשירה, אפילו כשהעצים הם מעצים אחרים! ולא מטעם שחששו חכמים שמא ישבור עמו מן עצי האשירה או ההקדש, כאמור, כי העצים

497. סיכום וביאור דברי המקשן:

המקשן סבר, שהמשנה באה להשוות דין הקדש עם דין אשרה, דהיינו: היתר הנאת הקן עצמו, העצים לשריפה וכדומה [ולא היתר האפרוחים]. וממה שאמרה "יתיו בקנה", דהיינו, שחכמים הגבילו רק את צורת ההורדה, ולא את עצם ההנאה, מוכח שהעצים מותרים בהנאה. שמע מינה, שעבודת כוכבים שנשתברה מאליה מותרת. ומוכיח, משתי הוכחות, שמדובר בעצי האילן עצמו. האחת: מהרישא, שאם מדובר בעצי עצים אחרים, למה בהקדש אסרו את ההנאה? ואם תאמר, שגורו שמא יהנה מן עצים המחוברים באילן, זה אינו נכון! כי אם יש לחשוש לכך, למה באשירה התירו הנאת העצים, ולא חששו שמא יהנה מן עצים המחוברים? [על הוכחה זו מאשרה להקדש, מקשה המשנה למלך, ויבואר בשולי ההערה] אלא, ודאי, שמדובר שהעצים הם מעץ ההקדש עצמו, ולפיכך, נאסר להנות מהם. ועם כל זאת, לא מועלין, כי הם גדלו אחרי ההקדשה, ו"אין מעילה בגידולין".

והוכחה זו, אינה הוכחה גמורה, כנ"ל [הערה הקודמת]. על כן מביא הוכחה שניה להוכיח שמדובר ששברה עצי אשרה עצמם: כי אם מדובר בעצים אחרים, למה לא התירו לו באשירה לקחת בידיו בלי מקל,

ובשלמא, אם מדובר בעצי האשירה שנשברו, ומהם קיננה, יש לחשוש ולגזור, שמא יקח מעצי האשירה שלא נשברו, כי העצים דומין, וכדי שלא יעשה כן, הגבילוהו חכמים שלא יוריד את הקן בידיו, אלא במקל,

אבל אם הם עצים אחרים, ואינם דומים לעצי